

C. G. Schillings, foto.

Bij het verdeelen van den buit hadden dikwijls allergrappigste vechtpartijen plaats, die evenwel altijd een onschuldig verloop hadden.

Fotografeeren van in vrijheid levende wilde dieren.

Het fotografeeren van dieren in hun vrijen staat is een onderdeel van de fotografische kunst, dat werkelijk van belang mag worden genoemd en toch slechts door zeer weinigen wordt beoefend, niettegenstaande er zeer veel aantrekkelijks in gelegen is.

Onder de vele fotografen, die ik ken, zijn er slechts enkele, die er tijd en liefhebberij voor over hebben om zich de moeite te getroosten van dieren in hunnen natuurstaat fotografisch op te nemen en zij, die dit doen, kunnen eerst met juistheid beseffen de groote moeite, het overleg en het geduld, daarvoor gevorderd; terwijl zij tevens meester moeten zijn in de techniek der fotografeerkunst, om niet te ondervinden, dat al hunne genomen moeite vergeefsch is geweest. Wanneer er nu personen gevonden worden, die al die moeite, zorgen en kosten er voor over hebben, om ons beter bekend te maken met de levenswijze van in 't wild levende dieren, dan kunnen wij zeker niet nalaten,

onze bewondering te betuigen voor hen, die daaraan nog koppelen de vrij groote gevaren verbonden aan het opnemen van wilde roofdieren in hunne schuilhoeken en azende op hun prooi.

De Duitse jager, de Heer C. G. SCHILLINGS, is zeker een niet alledaagsche persoonlijkheid en verdient ten volle groote bewondering voor hetgeen hij op voornoemd gebied heeft verricht. De beschrijving van zeven jaren van jachtavonturen en van zijne studies betreffende het leven van roofdieren in Midden-Afrika, waar hij viermaal in zeven jaren heenging als sportman en beoefenaar der wetenschap, is neergelegd in een werk, bestaande uit twee zwaarlijvige deelen *), rijk geïllustreerd, naar fotografieën door hemzelf genomen. Van dit werk bestaat nog pas alleen in 't Engelsch, eene luxueuse vertaling. Zoowel het oorspronkelijke werk als de vertaling zijn standaardwerken van groote waarde en evenredig hoogen prijs.

De bij dit artikel gevoegde afbeeldingen, reproducties naar de uitstekende illustraties uit het werk van SCHILLINGS, geven een goeden kijk op SCHILLINGS' jachtavonturen en op de gevaren, waaraan hij bij zijne opnamen blootstond **)

SCHILLINGS is geen gewoon jager, zooals er zoo velen zijn, wien het er alleen om te doen is zooveel mogelijk wild te schieten ten einde zich daarop later te kunnen verhoovaardigen en die zich overigens weinig bekommeren om het lot der dieren zelve.

Deze natuurvorscher houdt hartstochtelijk van dieren en men bemerkt al aanstonds bij het lezen der eerste bladzijden van zijn werk, dat hun doen en laten, hun intellect, hem veel meer belang inboezemen, dan hun huid.

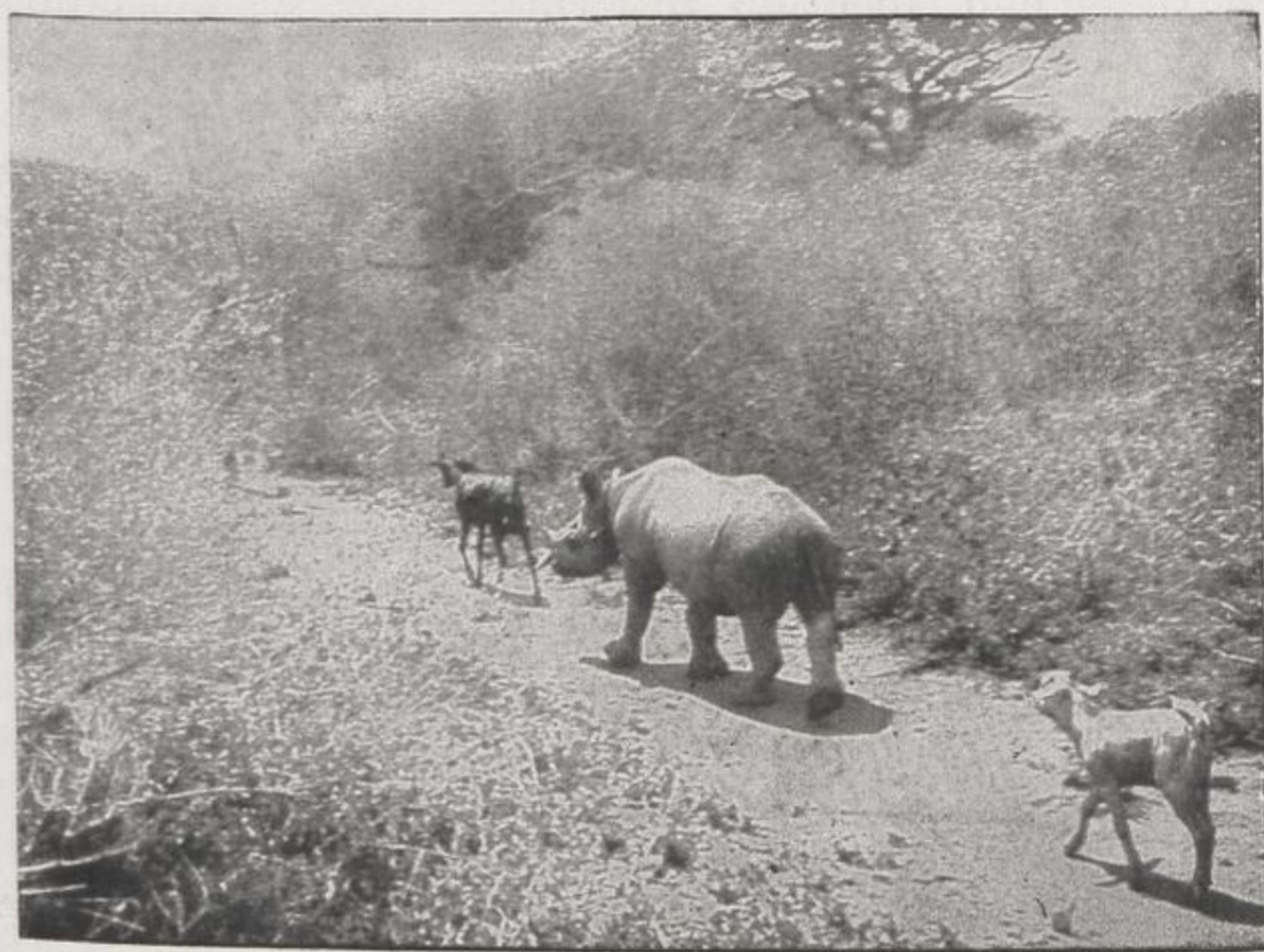
SCHILLINGS verstrekt ons omtrent den geest, de verscheidenheid en de scherpzinnigheid der handelingen, waarvan de wildste dezer dieren blijken geven, zeer wetenswaardige bijzonderheden. Hij verhaalt ons onder anderen de proefnemingen gedaan met olifanten door den PRINS DE PLESS, die, in Azië reizende, zich daarbij overtuigde, dat deze dieren niet alleen spoedig de taal van hunne bewakers, „Mahouts” begrijpen, maar met elkander inderdaad een soort taal uiten, bestaande uit een honderdtal verschillende klanken, waarvan de beteekenis op den duur ook door de „Mahouts” begrepen wordt.

De persoonlijk door den Heer SCHILLINGS genomen proeven zijn nog belangrijker, omdat zij betrekking hebben op feiten, waarvan de juistheid door den reiziger zelf is kunnen nagegaan

*) Deel I. „Mit Blitzlicht und Büchse.” Zie „Lux”, 1905, blz. 157—158.
Deel II. „Der Zauber des Elelescho.” Zie „Lux”, 1907, blz. 46.

***) De bij dit artikel behorende illustraties maken geen aanspraak op fraaiheid van uitvoering. Het zijn n.l. reproducties naar reproducties, die dus veel van hun schoon verloren hebben. Wij geven de afbeeldingen enkel en alleen om de belangrijkheid der voorstelling. Dit gelieve men in het oog te houden.

worden. Zoo heeft het geen natuurvorschcr gedurende een tijdsverloop van nagenoeg 20 jaren mogen gelukken om een jongen levenden rhinoceros in Europa mede te brengen. Het jong, van zijne moeder gescheiden, stierf spoedig. Toen SCHILLINGS er een bemachtigd had, kwam hij op den inval, het een geit tot gezellin te geven. Na weinige dagen betuigde het rhinocerosje werkelijke genegenheid voor die geit, hoewel zij zijne voedster niet was. Het sloop naast haar en volgde haar overal. De rhinoceros is sedert groot geworden. SCHILLINGS bracht hem naar Europa en plaatste hem in den dierentuin te Berlijn. De geit bracht een jong geitje ter wereld en nu leven de drie dieren te samen, ter-

C. G. Schillings, foto.

Fatuma, SCHILLINGS' kleine rhinoceros met zijn geiten
op den langen weg naar de kust.

wijl de rhinoceros voortgaat met evenveel genegenheid te toonen aan de geit als aan haar jong.

Die rhinoceros blijft ook vriendschap aan SCHILLINGS betuigen; in Afrika herkende hij hem tusschen al zijne metgezellen en wist zelfs tusschen die metgezellen hen te onderscheiden, aan wie SCHILLINGS het meest gehecht was. Wanneer, zelfs nu nog, SCHILLINGS zijn rhinoceros te Berlijn komt opzoeken, herkent deze hem onmiddellijk tusschen de vele bezoekers, die rondom de kooi staan, en gaat als een trouwe hond naar hem toe.

Niet onaardig is het hierbij aan te stippen wat zooal door het publiek in zulk een dierentuin gezegd wordt. Honderde malen kon men, speciaal door Zondagspubliek, hooren verkondigen:

„Dit is nu de kleine rhinoceros en ziet nu, kinderen, die twee geiten, die vreet hij spoedig op, dat is toch gruwelijk!”

Maar wellicht nog typischer is de volgende ontboezeming: „Nu kijk eens, hier zijn de kleine rhinocerossen, de aardige moeder met de twee kleine jongen.”

Mr. SCHILLINGS heeft in de woestijn nog andere vrienden ontmoet: een olifant, die hem met kinderlijken eenvoud als 't ware aanbad; een baviaan (aap), dien hij zoo tam had gemaakt, dat wanneer de jager na langdurige afwezigheid terugkwam, het dier uitgelaten, half dol van vreugde was, en ook marabouts (ooievaars), harte-lijke en verstandige dieren, constateert de reiziger.

Deze ooievaars hebben SCHILLINGS veel last gegeven. Zij waren reeds oud, toen hij ze bemachtigde, en weigerden elk voedsel. Men moest ze met geweld laten eten en dit duurde verscheidene weken. Toen schenen de ooievaars te begrijpen, dat men hun geen kwaad wilde doen en er kwam een oogenblik, dat zij niet alleen het voedsel aannamen, dat men hen gaf, doch ook gevoelig schenen te worden voor de goedheid van hunnen meester en dankbaar voor zijne zorgzame behandeling.

Ook deze ooievaars zijn thans in den dierentuin te Berlijn, en deze, evenals de rhinoceros met de geit en haar jong, ontvangen SCHILLINGS met vreugdebewijzen tot groot vermaak der andere bezoekers. SCHILLINGS smaakt dus bij hooge uitzondering het voorrecht van de liefde en dankbaarheid van eenige der dieren, welke hij van zijne oorspronkelijke jachttochten in Oost-Afrika medegebracht heeft. Ik zeg van eenige slechts, omdat hij, zooals gij wel begrijpen zult — en ik U ook later zal mededeelen — niet even goedhartig met allen kon omgaan en herhaaldelijk het geluk had, van met een geweer, door zuiver te schieten, zijn leven te redden.

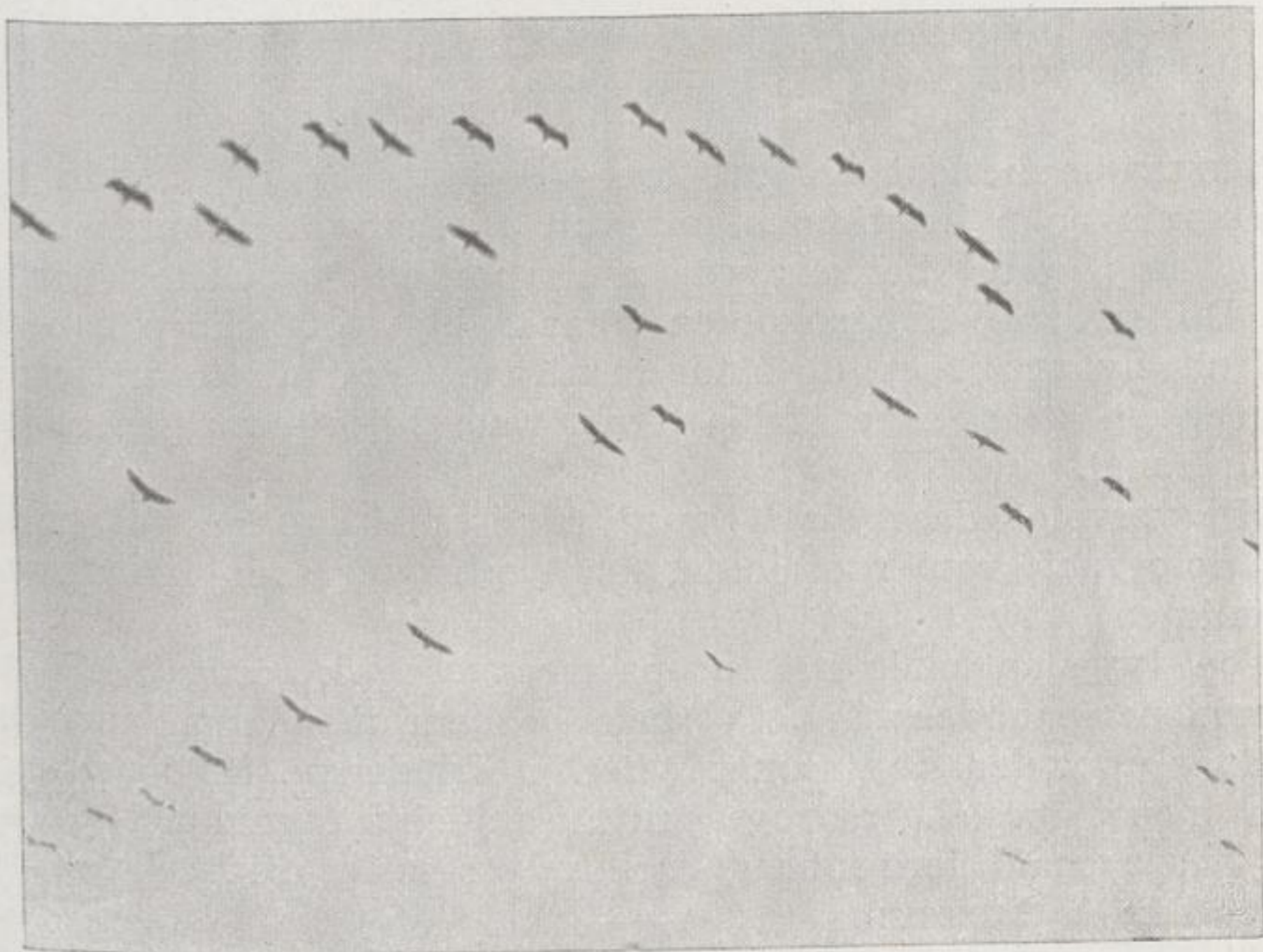
Maar ik herhaal het nogmaals, het was niet zijne eierzucht om de roofdieren met doodend lood neer te vellen. Het genoeg een merkwaardig dier levend te bemachtigen overtrof verre bij hem dat van het te doden, en zelfs dit eerste genoeg werd nog overtroffen, wanneer hij er in slaagde eene goede fotografische opname er van te maken.

Roofdieren in den natuurstaat te fotografeeren was het hoofd-doel van de gewaagde onderneming, waartoe hij het eerst overging negen jaren geleden.

Het was minder het droombeeld van een jager dan dat van een man der wetenschap en van een artiest. Er viel inderdaad iets nuttigs, iets schilderachtigs te wagen, — want wij weten haast niets van het intieme leven der dieren in den woestijn. De meeste hunner handelingen kennen wij niet. In de dierentuinen geven de roofdieren ons slechts een zeer onvolledig beeld van hunne bewegingen, van hunne standen. Een beeld als 't ware verkleind en verwrongen door hunne verbastering tengevolge

hunner gevangenschap. Om het dier te kunnen nagaan in zijne volkomen plastische realiteit is het noodig, dat het geheel onbevange voor U staat. Het valt gereedelijk na te gaan, dat die voorwaarde niet zoo gemakkelijk te vervullen en zulk eene onderneming niet erg verleidelijk is voor fotografen.

Amerikanen en Engelschen hebben zulks herhaaldelijk beproefd en men kent de merkwaardige fotografieën van beeren in vallen gevangen, door Amerikanen opgenomen.*) Dit waren echter slechts onvolledige tentamens. SCHILLINGS had veel grootscher plannen; hij wenschte methodisch eene fotografische enquête in te stellen,

C. G. Schillings, foto.

Vluchtformatie der Flamingo's.

die zich tot de meest uiteenloopende typen van de fauna in de woestijn zou uitstrekken.

De moeilijkheden en bezwaren aan zulk eene onderneming verbonden, zijn echter nog grooter, dan men op het eerste gezicht reeds zou vermoeden. Het roofdier, verschrikt door het vervolgen van den jager, verschijnt slechts des nachts in zijne volle glorie, tenzij nijpende honger het drijft om op den jager af te komen. Des nachts, wanneer de mensch slaapt en er een weinig frischheid valt, verlaat het roofdier het liefst zijne schuilplaats, om zich aan bronnen te laven en zijne prooi te bemachtigen. Het

*) Wij vermelden hier o.a. de foto van den Heer IGN. BISPINCK. Genoemden heer gelukte het op zijne voorlaatste Amerikaansche reis in Utah, Yellowstone Park, twee beeren in hunnen natuurstaat op te nemen. RED. „Lux”.

roofdier is nachtwandelaar. Om het in zijne gemakkelijke of tragische standen op te nemen, moet de fotograaf-natuurvorser dus ook 's nachts ter jacht gaan.

Maar dan geldt het hier niet alleen om een fototoestel op een afstand op een voorbijgaand dier te richten (veronderstellende, dat zulks met betrekkelijk gering levensgevaar te verrichten was), men moet het beeld uit de duisternis te voorschijn roepen.

Nu is het ons allen lang bekend, dat met zoogenaamd bliksemlicht nachtelijke opnamen plaats kunnen vinden. Lichtelijk begrijpbaar is het echter tevens, dat zulk eene bliksemlicht-opname in een dicht begroeid oerwoud, met roofdieren tegenover zich, niet zonder bezwaren is uit te voeren en daarbij de verlichting ook eene zeer intensieve en op zeer groote schaal moet zijn.

SCHILLINGS besloot er toch toe over te gaan. Hij had in 1896 eene reis naar het binnenland van Afrika ondernomen en in den loop van die reis was zijn voornemen daartoe gerijpt. In Duitschland teruggekomen, maakt hij, met behulp van zijn vriend LUDWIG HECK, de mede te nemen fotografische uitrusting gereed en keert naar Afrika terug, waar hij nu een geheel jaar doorbrengt.

Hij vervolgt daar als 't ware zijne opleiding als waarnemer en fotograaf van roofdieren, en verkrijgt reeds interessante resultaten.

Ten tweeden male in Europa teruggekeerd, besteedt hij verscheidene maanden aan het verbeteren zijner uitrusting, daarin bijgestaan door den Heer GOERZ te Berlijn-Friedenau. Hij construeert een nieuw toestel, waarover hij nu eindelijk tevreden is. Voor de derde maal terug naar Afrika, vergezeld ditmaal van zijn vriend D. A. KÜNSTER.

Zij komen te Tanga en gaan van daar het binnenland in met een 130-tal dragers en gewapenden. Ditmaal duurt de tocht slechts 3 maanden, want SCHILLINGS is ziek geworden en zijne fotografische uitrusting is nog niet zoo volkomen als gewenscht is. Te gereedelijk ontgaan de roofdieren de opname. SCHILLINGS keert naar Duitschland terug. Hersteld en met verbeterde toestellen keert hij nu andermaal naar Afrika terug.

Die vierde reis is de belangrijkste sedert negen jaren en de fotografieën daar genomen, waarvan er enkele bij dit artikel gevoegd zijn, vertoonen het oorspronkelijke, het afwisselende en het machtig belangwekkende van hetgeen SCHILLINGS opnam.

Professor LAMBERT te Stuttgart verklaarde zeer terecht, dat deze beelden eene zeer groote wetenschappelijke waarde bezitten. Lang nadat de roofdieren van Afrika zullen zijn uitgeroeid, onze beschaving ten prooi, zullen zij in deze beelden nog leven.

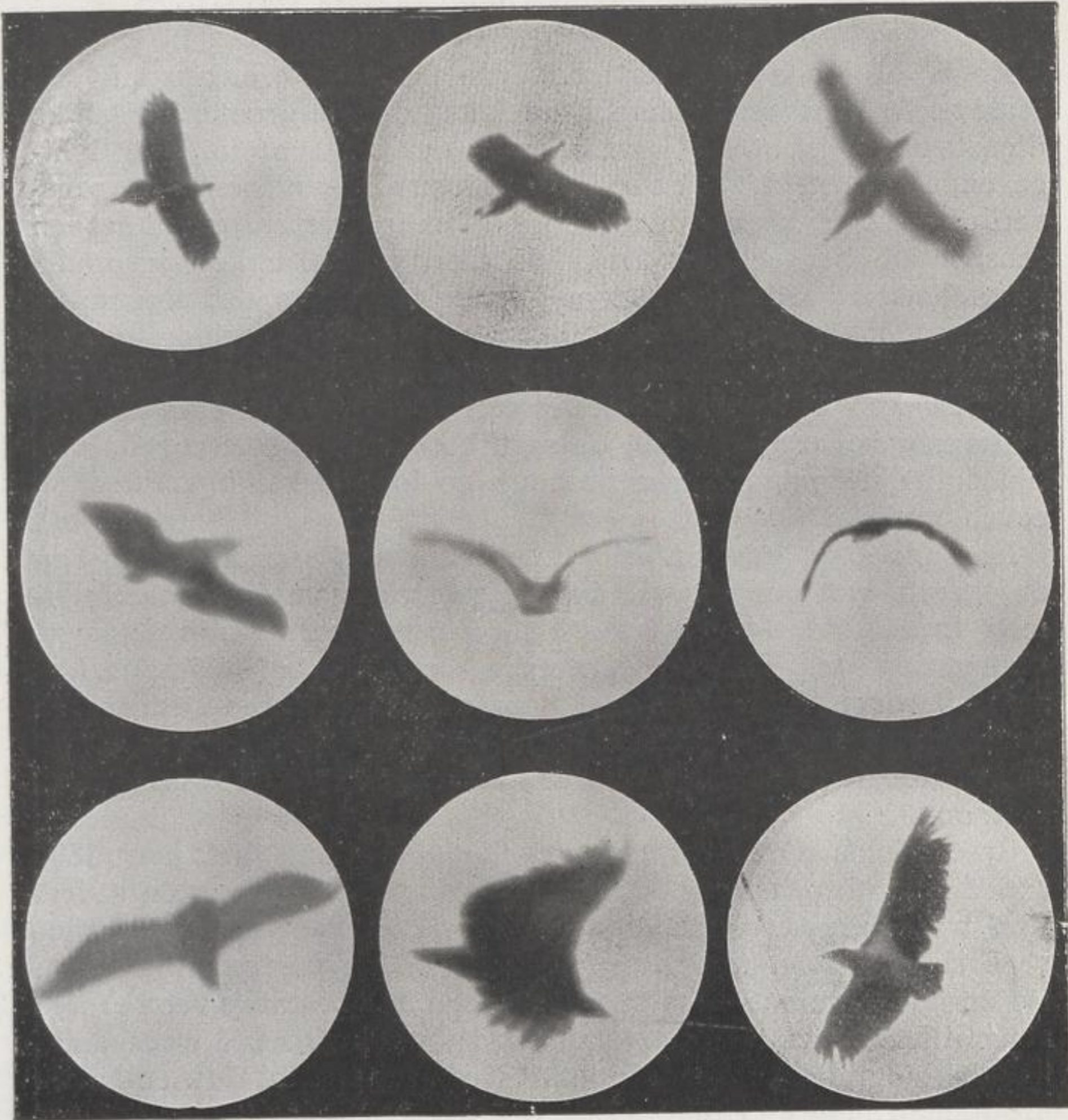
Ik zal U thans gaan uitleggen op welke wijze SCHILLINGS te werk ging bij zijne opnamen:*)

Ik veronderstel, dat hij de plaats, waar eene bron of een ander water gelegen is, gevonden heeft, waar roofdieren zich laven, of wel ontwaard heeft, dat een leeuw of een tijger zich in de nabijheid van zijn kamp ophoudt. Dan laat hij daar ter plaatse een paal stevig in den grond slaan om daaraan eene prooi (kleine ezel of kalf) voor het roofdier te bevestigen. Tegenover dit dier plaatst hij zijn toestel, waarvan hij den sluiters 's nachts zal openen, alsmede zijn bliksemlichtinstallatie. De trekker van zijne bliksemlichtlamp is verbonden met een touw aan de paal, waaraan de prooi gebonden is. Raakt nu het roofdier op den weg naar die prooi dat touw, dan gaat de trekker over, het bliksemlicht ontvlamt, en de opname heeft plaats gevonden. Tot mijn leedwezen geeft het werk van SCHILLINGS volstrekt geen meerdere aanwijzingen omtrent de wijze, waarop hij bij zijne opnamen te werk ging. Dat zijne fotografische uitrusting zeer groot was, bewijst het feit, dat die in meer dan 30 kisten was verpakt. Welke toestellen hij bezigde, vermeldt hij niet; wel had hij er verschillende en werkte hij veel met tele-objectieven, daar zijne opnamen bij dag uit den aard der zaak op vrij groote afstanden genomen moesten worden. In het schatten der afstanden, eene zeer moeilijke zaak bij momentopnamen, die soms op het onverwachtst moesten plaats vinden, was hij niet altijd even gelukkig, waardoor dan ook zijne beelden niet altoos zoo geheel scherp waren, als wij dit gaarne zouden gezien hebben.

SCHILLINGS verhaalt onder welke omstandigheden hij er toe kwam voor de eerste maal een leeuw te fotografeeren, op de wijze, zooals ik zoo even verklaarde. Hij was weder ontscheept te Tanga op de oostkust van Afrika gelegen, alwaar hij eene karavaan van 170 negers samenstelde en daarmede, om te beginnen, den hoogsten berg in die streek, de Kilimandjaro exploreerde. Hij komt daar een ontelbare vlucht ooievaars tegen, die op het punt staan, naar Europa terug te vliegen; voorts vluchten wevers, kudden buffels, gazellen en een fraaie rhinoceros, welke laatste door een zijner metgezellen, PRINS LÖWENSTEIN, wordt neergeschoten. Daarna zet hij zijne tocht voort naar de meren Njiri, waar hij ganzen, eenden, antilopen en zebras, bij duizenden tegelijk, tegenkomt, die hun dorst lesschen tusschen het riet in. De streek is voor den mensch bijna onbewoonbaar wegens de vele muskieten; de negers van de karavaan beklagen zich, dat zij dientengevolge 's nachts haast geen oog kunnen dicht doen. SCHILLINGS echter denkt er niet aan 's nachts te slapen.

*) Voor SCHILLINGS' foto-uitrusting verwijzen wij belangstellenden naar ons artikel in „Lux”, 1905, blz. 183—190, waarbij wij ook 7 interessante foto's uit „Mit Blitzlicht und Büchse” reproduceerden. RED. „Lux”.

Hij heeft wat beters te doen, beschermt zoo goed en zoo kwaad mogelijk zijn aangezicht en zijne handen tegen de beten der muskieten en slaagt er in een rhinoceros te fotografeeren

C. G. Schillings, foto.

Vluchtstudies door middel van het tele-apparaat verkregen. Boven: vlucht van den kraangier (*Serpentarius serpentarius* [MILLER]). In het midden: Schaduwvogel (*Scopus umbretta* Gm.). Kleine traggans (*Otis gindiana* [OUST]). Zadelooievaar (*Ephippiorhynchus senegalensis* [SHAW]). Beneden: Reiger (*Helotarsus ecaudatus* [DAUD]). Gier (*Pseudogyys africanus schillingsi* Erl.). Maraboe (*Leptoptilos crumenifer* [CUV.] Less.).

bij maanlicht, alsmede een troep zebras. Deze behooren onder zijne schoonste fotografieën.

(Slot volgt.)

A. J. RÜHLE VON LILIENSTERN TER MEULEN.

„LUX”

Geïllustreerd Tijdschrift voor Fotografie

— Hoofdredacteur: —

J. R. A. SCHOUTEN

— Redacteurs: —

Dr. L. TH. REICHER en

Dr. ED. NEUHAUSER

ACHTTIENDE JAARGANG, 1907 (Afl. 351—374)

-:- Met 14 Kunstbijlagen en 197 Illustraties tusschen den tekst -:-

BIBLIOTHEEK EN LEESZALEN
DER GEMEENTE ROTTERDAM
UITGEVER.

J. R. A. SCHOUTEN
AMSTERDAM.